

**JĘZYK POLSKI  
GIMNAZJUM**

**ETAP SZKOLNY**

**2018/2019**

**MODEL ODPOWIEDZI**

**Zadanie 1. (0-4)**

W podanym zdaniu określ części mowy i części zdania. Nazwij typy poszczególnych części zdania, pisząc np. podmiot logiczny, przydawka rzeczowna.

Bardzo pilny kolega Basi pożyczył wczoraj zeszyt do biologii.

wyraz	bardzo	pilny	kolega	Basi	pożyczył	wczoraj	zeszyt	do	biologii
część mowy	przysł.	przym.	rzecz.	rzecz.	czasow.	przysł.	rzecz.	przymek	rzecz.
część zdania	okol. st. i miary	przyd. przym.	podm. gram.	przyd. dop.	orzecz. czas.	okol. czasu	dopełnienie bliższe	przydawka przyimkowa	

Przyznajemy: 2 pkt za wszystkie poprawnie określone części mowy  
lub 1 pkt za 8 poprawnie określonych części mowy

oraz 2 pkt za wszystkie poprawnie określone części zdania  
lub 1 pkt za 7 poprawnie określonych części zdania

**Zadanie 2. (0-2)**

Podaj przykład zdania pojedynczego:

- A. oznajmującego: np. Wczoraj dostałam piątkę z biologii.
- B. nierozwiniętego: np. Hania rysuje.
- C. rozwiniętego (rozwinięta tylko grupa podmiotu):  
np. Przyjeżdża moja ukochana babcia.
- D. rozwiniętego (rozwinięta tylko grupa orzeczenia):  
np. Wybieram się do kina na ciekawy film.

Przyznajemy: 2 pkt za wszystkie poprawnie ułożone zdania  
1 pkt za trzy poprawnie ułożone zdania.

**Zadanie 3. (0-1)**

W podanym zdaniu podkreśl wszystkie nieodmienne części mowy.

Czekając na pociąg, mocno zmarzłem i zastanawiałem się, ileż dałbym za gorącą herbatę.

Przyznajemy: 1 pkt za podkreślenie wszystkich nieodmiennych części mowy.

Uwaga! Jeżeli uczeń podkreśli choć jedną odmienną część mowy, otrzymuje 0 pkt.

#### **Zadanie 4 (0-2)**

Zamień, jeśli to możliwe, formy strony czynnej na stronę bierną. Odpowiednio przekształć podane zdania. Jeśli nie jest to możliwe, w miejsce kropek wstaw kreskę.

a) ----

b) ----

c) Miski były przeze mnie regularnie napełniane karmą.

d) Moje starania były czasami pogardzane przez zwierzęta.

e) ----

Przyznajemy: 2 pkt za poprawne wykonanie całego zadania

1 pkt za poprawne 4 przykłady.

#### **Zadanie 5. (0-2)**

Zastąp słownictwo potoczne wyrazami pochodzącymi z polszczyzny ogólnej.

**Ludziska**, mamy wakacje! Nareszcie **laba na całego!** Będzie **fajowo**, bo **dzyńdynek** z **budy** wyłączony. Nawet Malinowska, **żyłeta od matmy**, **wyrzeźbiła niezłą mówkę** końcową. Można zapomnieć **o lufach**, nie trzeba **dziobać**. Wreszcie **człowiek z piętnastką na karku** **czuje się free na maksa**.

*np. Koleżanki/koledzy*, mamy wakacje! Nareszcie *dużo wolnego (czasu)/nie trzeba nic robić*. Będzie *miło*, bo *szkolny dzwonek wyłączony/nie zadzwoni*. Nawet pani Malinowska, *wymagająca/surowa nauczycielka matematyki*, *przygotowała ciekawą mowę na zakończenie roku*. Można zapomnieć o *jedynkach*, nie trzeba *się uczyć*. Wreszcie *nastolatek/piętnastolatek* czuje się *naprawdę wolny*.

Za zastąpienie wszystkich wyrazów ze słownictwa potocznego wyrazami pochodzącymi z polszczyzny ogólnej - 2 pkt, za zastąpienie minimum 8 – 1 pkt.

#### **Zadanie 6. (0-2)**

Nazwij rodzaj związków frazeologicznych, stosując kryterium gramatyczne.

a) świat się przewraca do góry nogami - fraza

b) na dwoje babka wróżyła - fraza

c) na złodzieju czapka gore - fraza

d) patrzy jak sroka w gnat - zwrot

e) przypięła łątkę - zwrot

Przyznajemy: 2 pkt za wszystkie poprawne rozpoznania  
1 pkt za 4 poprawne rozpoznania.

### **Zadanie 7. (0-3)**

Określ pochodzenie podanych niżej związków frazeologicznych.

- a) niebieski ptak - z Biblii
- b) dantejskie sceny - z literatury
- c) rozdzierać szaty - z Biblii
- d) szewska pasja - z życia codziennego
- e) miecz obosieczny - z Biblii
- f) walczyć z wiatrakami - z literatury
- g) odrodzić się z popiołów - z mitologii greckiej

Przyznajemy: 3 pkt za 7 wskazań  
2 pkt za 6 wskazań  
1 pkt za 5 wskazań.

### **Zadanie 8. (0-3)**

Popraw błędy w zdaniach: ...

- a) PKO otworzyła mi konto.
- b) Postąpiliby w podobny sposób w szeregu wypadków.
- c) Niech państwo podejda do mnie.
- d) Utwory Brunona Schulza wydają mi się trudne i niejasne.
- e) Bohaterowi towarzyszy koń imieniem Wojtek.
- f) Malarze postulowali większą swobodę artystyczną.

Przyznajemy: 3 pkt za poprawną korektę 6 zdań  
2 pkt za poprawną korektę 5 zdań  
1 pkt za poprawną korektę 4 zdań.

**Zadanie 9. (0-3)**

Uzupełnij tabelę, wykorzystując wiedzę z mitologii.

Postać	Dziedzina działania	Atrybuty
Atena	patronka sztuki wojennej, bogini mądrości	hełm, włócznia, tarcza, sowa
Hermes	boski posłaniec, bóg kupców i złodziei, podróżnych	kaduceusz, kapelusz ze skrzydłami, buty ze skrzydłami
Nike	bogini zwycięstwa,	wieniec, gałązka oliwna, skrzydła
Hades	bóg świata zmarłych	szyszak, hełm mroku i niewidzialności, owoc granatu, berło, klucze, pies Cerber
Temida	bogini prawa, sprawiedliwości	opaska na oczach, miecz w dłoni, waga

Uwaga! Przyznajemy 1 pkt za poprawne uzupełnienie całego wiersza.

Przyznajemy: 3 pkt za 5 poprawnie uzupełnionych wierszy

2 pkt za 4 poprawnie uzupełnione wiersze

1 pkt za 3 poprawnie uzupełnione wiersze.

Wystarczy podanie jednego atrybutu.

**Zadanie 10. (0-2)**

Określ prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Afrodyta zrodziła się z piany morskiej.	<b>P</b>	<b>F</b>
Artemida była żona Apollina.	<b>P</b>	<b>F</b>
Hera nie zwracała uwagi na wygłaszane o niej opinie.	<b>P</b>	<b>F</b>
Tanatos złotym nożem odcinał konającemu pukiel włosów.	<b>P</b>	<b>F</b>
Nawet bogowie nie mogli wybawić człowieka od śmierci, jeśli taka była wola bogiń przeznaczenia zwanych Mojrami.	<b>P</b>	<b>F</b>
Tezeusz wydostał się z labiryntu dzięki Ariadnie, która podarowała mu magiczny pas.	<b>P</b>	<b>F</b>
Polifem miał troje oczu i dlatego wszystko widział.	<b>P</b>	<b>F</b>

Deukalion i Pyrra usłyszeli od wyroczni, że mają rzucać za siebie kości matki, czyli święte szczątki swoich zmarłych rodziców.	P	F
--	---	---

Przyznajemy: 2 pkt za 8 poprawnych wskazań  
1 pkt za 7 poprawnych wskazań.

### **Zadanie 11. (0-1)**

Ryba, z którą zmagał się Santiago, bohater opowiadania E. Hemingwaya, to

- |             |                  |
|-------------|------------------|
| A. merlin.  | <b>C. marlin</b> |
| B. manolin. | D. marling.      |

### **Zadanie 12. (0-2)**

Dopasuj podane wyrazy do właściwej definicji. Niektóre wyjaśnienia pozostaną bez pary.

- |             |   |
|-------------|---|
| 1. salao    | A. dawniej worek na napój wykonany ze skóry płaszczy        |
| 2. albacore | B. rodzaj napoju o charakterze wzmacniającym                |
| 3. ławica   | C. drążek sterowy w łodzi                                   |
| 4. harpun   | D. najgorsza forma określenia pechowy                       |
| 5. rumpel   | E. tuńczyk biały, długopłetwy, ryba z rodziny makrelowatych |
| 6. więcierz | F. grupa ryb pływająca razem                                |
|             | G. rodzaj gwizdka, który wabi delfiny                       |
|             | H. drążek sterowy w łodzi                                   |
|             | I. pułapka na ryby  |
|             | J. rodzaj broni, grot osadzony na drzewcu                   |

**1-D, 2-E, 3-F, 4-J, 5-H, 6-I**

Przyznajemy: 2 pkt za 6 poprawnych wskazań  
1 pkt za 5 poprawnych wskazań.

### **Zadanie 13. (0-1)**

Z podanego fragmentu noweli *U bramy raju* wypisz wszystkie archaizmy.

Archaizmy występujące w tekście to:

*przecie, Pietrze, kędy, wiodły wojny, skądże to poszło*

Przyznajemy 1pkt za wypisanie co najmniej trzech archaizmów.

Uwaga! Jeżeli uczeń wypisze choć jeden przykład niebędący archaizmem, otrzymuje 0 pkt.

### **Zadanie 14. (0-3)**

Z powyżej cytowanego fragmentu wypisz dwa przykłady powtórzeń leksykalnych. Określ ich funkcje.

cytaty	funkcje
<i>narody</i>	Np. Sienkiewicz nawiązuje do kluczowego w XIX wieku pojęcia narodu; wszystkie narody, też te nieposiadające swojego państwa, dotknięte są materializmem, dążeniem do maksymalizacji zysków, przy jednoczesnym utraceniu wrażliwości na krzywdę słabszych.
<i>okrutne</i>	Np. W świetle noweli okrucieństwo istniało zawsze, ale dawniej łagodziła je wiara. Wraz z postępem cywilizacji wiara staje się coraz mniej istotna, ma coraz mniejszy wpływ na postawy ludzi.
<i>grzeszyli</i>	Np. W noweli XIX-wieczna gospodarka kapitalistyczna, skłonność człowieka do gromadzenia dóbr i wyzysku słabszych ukazane są jako grzech, czyli świadomy występki ludzi przeciw dobru, przeciw wartościom i przeciw Bogu.

Przyznajemy: 1 pkt za wypisanie 2 powtórzeń leksykalnych  
po 1 pkt za właściwie wskazaną funkcję każdego z powtórzeń.

Uznajemy wypowiedzi synonimiczne, niesprzeczne z ideą tekstu Sienkiewicza.

### **Zadanie 15. (0-1)**

Podaj imiona córek Miłości Chrześcijańskiej z utworu H. Sienkiewicza *U bramy raju*.

Sprawiedliwość, Litość i Prawda

Przyznajemy 1 pkt za w pełni poprawną odpowiedź.

### **Zadanie 16. (0-1)**

Spośród podanych niżej określeń wybierz i podkreśl te, które charakteryzują nowelę jako gatunek literacki.

gatunek liryczny, jeden wątek, utwór dygresyjny, gatunek epicki, rozbudowane opisy, pogłębiona charakterystyka bohaterów, tekst pisany prozą, wiele wątków, ograniczone opisy, punkt kulminacyjny, wyraźnie zarysowana akcja, dobry bohater zostaje nagrodzony

Przyznajemy 1 pkt za podkreślenie wszystkich cech noweli.

Uwaga! Jeśli uczeń podkreśli choć jedną błędną cechę nieodnoszącą się do noweli, otrzymuje 0 pkt.

### **Zadanie 17. (0-2)**

Zinterpretuj w dwóch wypowiedzeniach pointę noweli H. Sienkiewicza *U bramy raj*.

Zwróć uwagę na poprawność językową i właściwy zapis.

Np. Świat ukazany w noweli Sienkiewicza pogrążony jest w maksymalizacji zysków, bo dominuje perspektywa ekonomiczna. Pointa stanowi krytykę XIX-wiecznego kapitalizmu.

Przyznajemy: 1 pkt za interpretację zgodną z ideą tekstu

1 pkt za wypowiedź poprawną pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym.

Uznajemy wypowiedzi synonimiczne, niesprzeczne z ideą tekstu Sienkiewicza.

### **Zadanie 18. (0-5)**

Napisz notatkę encyklopedyczną do słownika na temat Achillesa, postaci z mitologii greckiej.

Zawrzyj sześć informacji na temat bohatera. Zwróć uwagę na poprawność rzeczową oraz poprawność językową i właściwy zapis.

Kryteria oceniania:

#### **TEMAT**

2 pkt	Uczeń pisze na temat; podaje 6 poprawnych informacji na temat bohatera; brak błędów rzeczowych.
1 pkt	Uczeń pisze na temat; podaje 5 informacji na temat bohatera, <b>brak błędów rzeczowych.</b>
0 pkt	Uczeń pisze notatkę nie na temat (o innym bohaterze) lub podaje mniej niż 5 informacji o bohaterze wskazanym w poleceniu.

#### **KOMPOZYCJA**

1 pkt	Celowy układ graficzny.
0 pkt	Niepoprawna kompozycja notatki.

#### **JĘZYK**

1 pkt	Dopuszczalny 1 błąd językowy.
0 pkt	Więcej niż 1 błąd językowy.

#### **ZAPIS**

1 pkt	Zapis poprawny. Dopuszcza się 1 błąd ortograficzny i 1 interpunkcyjny.
0 pkt	Więcej niż 1 błąd ortograficzny i 1 interpunkcyjny.

**Uwaga! Jeśli uczeń pisze o innym bohaterze, za całą pracę otrzymuje 0 pkt.**

**Jeżeli uczeń redaguje notatkę o Achillesie, ale otrzyma za realizację tematu 0 pkt, nie przyznajemy punktów za kompozycję, język i zapis.**